

PETI DIO

Australija danas

Australija danas

U ovom dijelu ćete naučiti nešto o australskoj kulturi, inovacijama i nacionalnom identitetu. Australija je dinamičan poslovni i trgovački partner i cijenjeni globalni sudionik. Australija cijeni doprinos novih doseljenika stalnom rastu i obnovi naše zemlje.

Zemlja

Australija je jedna od najstarijih kopnenih masa na svijetu. Šesta je zemlja po veličini na svijetu i najveća otočna država. Australija je također i najravnija i najsuša nastanjena kopnena masa. U većini Australije je tlo loše kvalitete s oskudnim padavinama, zbog čega nije pogodno za poljoprivredu. Suhi predjeli unutrašnjosti se nazivaju 'outback' i oni su jako udaljeni s iznimno surovim klimatskim uvjetima. U Australiji, voda je vrlo dragocjena.

Pošto je Australija tako velika zemlja, u njoj postoje regije s vrlo različitim klimatskim uvjetima. Tropski predjeli su na sjeveru Australije, a pustinje u središnjem dijelu. Na jugu, temperature mogu varirati od hladnih zima s planinskim snijegom do toplinskih valova ljeti.

Osim šest saveznih država i dva teritorija u kontinentalnom dijelu, Australska vlada također upravlja i sljedećim teritorijima:

- Otocima Ashmore i Cartier
- Otokom Christmas
- Otocima Cocos (Keeling)
- Teritorijem Jervis Bay
- Otocima u Koraljnom moru
- Otocima Heard i McDonald na Australskom antarktičkom teritoriju
- Otokom Norfolk.

Lokacije svjetske zaštićene baštine

Sljedeće lokacije u Australiji su uključene u Popis svjetske zaštićene baštine (World Heritage List) Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO).

Lokacije kulturne baštine

- Lokacije australskih osuđenika
- Kulturni krajolik Budj Bim
- Kraljevski izložbeni paviljon i vrtovi Carlton u Melbourne-u
- Opera u Sydney-u.

Opera u Sydney-u

Lokacije prirodne baštine

- Lokacije fosila sisavaca u Južnoj Australiji i Queenslandu (Riversleigh/Naracoorte)
- K'gari (prethodno Otok Fraser)
- Kišna šuma Gondwana u Australiji
- Veliki koraljni greben u Queenslandu
- Šire područje Plavih planina (Blue Mountains)
- Otoci Heard i McDonald
- Skupina otoka Lord Howe
- Otok Macquarie
- Ningaloo obala
- Nacionalni park Purnululu
- Zaljev ajkula (Shark Bay) u Zapadnoj Australiji
- Kišni tropski dijelovi Queenslanda

Lokacije miješane baštine

- Nacionalni park Kakadu
- Netaknuta priroda u Tasmaniji
- Nacionalni park Uluru-Kata Tjuta
- Regija jezera Willandra.

Valovita stijena u podnožju stijene
Uluru u nacionalnom parku Uluru-Kata Tjuta

Osim gore navedenih znamenitosti i prirodnih čuda, postoji na tisuće svetih mjesta diljem zemlje koja su od značaja za Aboridžine i Otočane Torresovog tjesnaca. Ta mjesta su važan sastavni dio australske kulture i važna su za sve Australce. Sveta mjesta su obično povezana s pričama o predacima i njihovoj ulozi u stvaranju ogromnog prostranstva, uz utkane kulturne vrijednosti, rodbinske veze i društveni poredak.

Zemlja velikih prostranstava

Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imaju posebnu vezu sa zemljom. Oni su oduvijek cijenili kontakt sa susjedima i nadaleko putovali kako bi se našli s njima. Pjesme Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca su priče koje povezuju tradicionalni zakon, povijest i kulturu sa zemljopisom, a obuhvaćaju različite kulture i jezične skupine diljem Australije. One se održavaju i izvode već tisućama godina.

U mnogim dijelovima Australije, ljudi imaju ograničen pristup uslugama, npr. školama, zdravstvenim ustanovama i trgovinama, koje su drugim Australcima posve normalne. Mi radimo zajedno da pružimo potporu ljudima u udaljenim zajednicama. Poznati Australci su svojim genijalnim inovacijama pomogli u rješavanju problema udaljenosti.

Netaknuta priroda u Tasmaniji

Radio na pedale

1929. godine, Alfred Traegar iz Adelaidea dizajnirao je prvi radio na pedale. Korisnici su mogli upotrebljavati dvosmjerni radio gurajući nogama pedale. Izolirana kućanstva, udaljene misionarske postaje i zajednice Aboridižina i Otočana Terrosovog tjesnaca su imale koristi od ovog pronalaska. Radio na pedale pomogao je da se osnuju dvije slavne australske institucije, Zračna liječnička služba (Royal Flying Doctor Service) i Radio škola (School of the Air).

Zračna liječnička služba (Royal Flying Doctor Service)

Velečasni John Flynn živio je i radio s ljudima u udaljenim zajednicama. Njegova je zamisao bila da dovede liječnike bolesnicima u unutrašnjosti što je brže moguće, zračnim putem. Dobio je pomoć od vlade, aviokompanije Qantas i dobrotvornih priloga. Služba Royal Flying Doctor počela je raditi 1928. godine, ali je još uvijek bilo ljudi na udaljenim mjestima koji je nisu mogli pozvati. Uvođenjem radija na pedale ljudi u dalekim izoliranim zajednicama mogli su odmah zatražiti pomoć liječnika.

Radio škola (School of the Air)

Do 1950-tih godina, djeca iz izoliranih mjesta mogla su jedino ići u škole internate ili dobivati školske zadaće poštom (vidi gornju sliku). Adelaide Miethke, dopredsjednica službe Royal Flying Doctor u Južnoj Australiji, shvatila je da bi radio služba Flying Doctor također mogla pomoći djeci da od kuće razgovaraju sa svojim učiteljima. Služba u Alice Springsu počela je dvosmjernu nastavu preko radija 1948. School of the Air službeno je osnovana nekoliko godina kasnije. Australsko iskustvo je pomoglo i mnogim drugim zemljama da osnuju slične programe.

Stari radio na pedale je kasnije bio zamijenjen visokofrekventnim prijemnicima, a u novije vrijeme internetom. Royal Flying Doctor Service of Australia i School of the Air i dalje služe i koriste ljudima u udaljenim zajednicama Australije.

Australski identitet

Australski identitet je oblikovalo mnogo čimbenika, uključujući starosjedilačko naslijeđe i kulturu, naše britansko naslijeđe, raznolikost ljudi, našu povijest, vrijednosti kojima se svakodnevno rukovodimo, naš životni stil i Australce kojima se divimo.

Šesti dio – Naša priča o Australiji govori o našoj povijesti. Ovaj dio naglašava događaje iz kolonijalne prošlosti Australije i nedavne i trenutačne okolnosti Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca. Priča također uključuje porijeklo i prirodu raznolikog, multikulturnog društva Australije, kao i izazove, kao što su ratovi, u kojima smo zajednički sudjelovali kao nacija.

Ostali dijelovi ovog poglavlja opisuju neke od naših životnih stilova i osobe kojima se divimo.

Sport i rekreacija

Mnogi Australci vole sport i mnogi australski sportisti su postigli zadivljujuće rezultate na međunarodnoj razini.

Kroz našu povijest, sport je obilježavao australski narod i ujedinjavao ga. Od ranih godina naseljavanja sport je pružao bijeg od grube stvarnosti preživljavanja. Čak i u ratna vremena pripadnici Australskih obrambenih snaga organizirali bi sportska natjecanja kako bi ublažili stres bojnog polja.

Sport također pruža zajednički interes, koji omogućuje i igračima i gledateljima da se osjećaju uključenima i dio nečega što je važno za australsko društvo. Aboridžini i Otočani Torres tjesnaca, kao i doseljenici u Australiju su među najuspješnijim sportistima.

Mnogi Australci sudjeluju u ekipnim sportovima, npr. kriketu, košarci, netbalu i hokeju. Popularno je više vrste nogometa koje mnogi ljudi igraju i gledaju, a to su soccer, rugby league, rugby union i jedninstveni australski sport Australian Rules Football ('Aussie Rules'). Plivanje, tenis, atletika, golf, biciklizam, pješačenje u prirodi, surfovanje i skijanje su također popularne rekreativne aktivnosti.

Australija je osobito ponosna na svoj međunarodni uspjeh u kriketu. Australski i engleski kriket timovi u intenzivnom su suparništvu još od kraja 19. stoljeća.

Melbourne Cup, 'utrka koja zaustavlja naciju', jedna je od najvećih konjskih utrka na svijetu. Prvi Melbourne Cup se održao 1861. godine. Melbourne Cup se održava u prvi utorak u studenom i također je državni praznik u Victoriji još od 1877. godine.

Sir Donald Bradman (1908–2001)

Sir Donald Bradman je najveći batsman (igrač kriketa koji udara palicom) svih vremena i australska sportska legenda. Odrastao je u Bowralu u New South Walesu, a prvu utakmicu kriketa za australski tim odigrao je 1928.

Bio je nevjerojatno brz. Tijekom svoje prve turneje po Engleskoj 1930. godine potukao je gotovo sve rekorde udaranja palicom. Do svoje 21. godine već je bio australska legenda. Na njegovoj završnoj turneji 1948. godine, njegov je tim postao poznat kao 'Nepobjedivi' ('The Invincibles') jer nije izgubio ni jednu utakmicu protiv Engleske.

Umjetnost

Australija ima živu umjetničku scenu koja uključuje kulturne tradicije Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca. Australski likovni i izvedbeni umjetnici su visoko cijenjeni i u Australiji i u inozemstvu, i to u oblasti f lma, slikarstva, kazališta, glazbe i plesa.

Književnost

Australija ima dugu književnu tradiciju. Ta tradicija je počela pričama Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca i nastavila se usmenom predajom priča kažnjenika koji su stigli krajem 18. stoljeća.

Najveći dio australske rane književnosti govori o bushu (australskom specif čnom krajoliku) i o poteškoćama života u takvom surovom okolišu. Književnici kao što su Henry Lawson i Miles Franklin pisali su poeziju i pripovijetke o bushu i australskom načinu života.

Australski romanopisac Patrick White primio je Nobelovu nagradu za književnost 1973. godine. Ostali popularni australski književnici su Peter Carey, Colleen McCullough, Sally Morgan, Tim Winton, Tom Keneally i Bryce Courtenay.

Judith Wright (1915–2000)

Judith Wright je bila izvanredna pjesnikinja, borac za zaštitu prirode i zagovornica aboridžinskih prava. U svojoj je poeziji izražavala ljubav prema Australiji i njenom narodu. Dodijeljeno joj je mnogo priznanja, uključujući Nagradu za književnost Encyclopaedie Britannice i Kraljičinu zlatnu medalju za poeziju. Bila je član Australskog odbora za očuvanje prirode i Odbora za dogovor s Aboridžinima (Aboriginal Treaty).

Judith Wright pamtimo po njezinim pjesničkim kvalitetama i doprinosu australskoj književnosti, kao i po društvenoj i ekološkoj reformi.

Kazalište i film

Australski igrokazi, f lmovi i f lmski stvaratelji su priznati i u Australiji i u svijetu. Australski glumci kao Cate Blanchett, Geof rey Rush, Nicole Kidman i Hugh Jackman i f lmski producenti kao Peter Weir i Baz Luhrmann osvojili su brojne međunarodne nagrade za zasluge na f lmu.

Likovna umjetnost

Australska najcjenjenija likovna umjetnička djela su simbolične starosjedilačke slike i prizori australskog krajolika slikara iz 19. stoljeća kao što su Tom Roberts, Frederick McCubbin i Arthur Streeton. Sredinom 20. stoljeća, umjetnici Russell Drysdale i Sidney Nolan smjelim bojama prikazuju surovost života u unutrašnjosti. U novije vrijeme Brett Whiteley je stekao međunarodno priznanje za svoj jedinstveni i živopisni stil. Za djelima starosjedilačkih umjetnika, npr. Albert Namatjira, Emily Kame Kngwarreye, Gloria Petyarre, Rover Thomas i Clif ord Possum Tjapaltjarri, postoji sve veća potražnja i u Australiji i izvan nje.

Glazba i ples

Odmah prepoznatljiv, čisto australski zvuk je zvuk didgeridooa, drevnog instrumenta aboridžinskog naroda.

Australci su prihvatili sve vrste glazbe i međunarodno im je priznat doprinos klasičnoj, country i rock glazbi.

Svjetski poznati australski glazbenici su, između ostalih, Kylie Minogue, Jimmy Barnes, Paul Kelly, Olivia Newton-John, John Farnham, Nick Cave i starosjedilački umjetnici Archie Roach, Gurrumul i Jessica Mauboy. Australski bendovi AC/DC i INXS su stekli obožavatelje diljem svijeta.

Australski ples je stekao slavu zahvaljujući trudu velikih plesača i koreografa kao što su Sir Robert Helpmann, Meryl Tankard, Stephen Page i Li Cunxin. Bangarra je plesna kompanija Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca koja je uveliko hvaljena i u zemlji i u svijetu zbog svog jedinstvenog plesnog stila, zvukolika, glazbe i dizajna.

Znanstvena dostignuća i izumi

Australci bilježe znatna znanstvena dostignuća na području medicine, tehnologije, poljoprivrede, rudarstva i manufakture.

Veći broj Australaca dobilo je Nobelovu nagradu za znanstvena i medicinska otkrića.

Za znanstvena dostignuća dodjeljuje se i Nagrada za Australca godine (Australian of the Year Award). 2005. godine tu je nagradu dobila prof. Fiona Wood, koja je napravila sprej za opekotine na koži. 2006. godine, nagradu je dobio prof. Ian Frazer za razvoj cjepiva protiv raka grlića maternice. 2007. godine nagradu je dobio prof. Tim Flannery, vodeći znanstvenik za zaštitu okoliša.

Prof. Wood i prof. Frazer doselili su u Australiju iz Britanije. Suradnik i suizumitelj profesora Frazer bio je pokojni Dr. Jian Zhou, koji je doselio iz Kine i koji je također postao australski državljanin.

Dr Fiona Wood (rođena 1958.)

Dr Wood je jedna od najinovativnijih i najviše poštovanih kirurga i istraživača u Australiji. Vrsni plastični i rekonstrukcijski kirurg i vodeći svjetski stručnjak za opekotine, ona je pionir u istraživanju i razvoju tehnologije u toj grani medicine.

Nakon rada sa žrtvama bombardiranja na Baliju 2002. godine, Dr Wood je 2003. dodijeljen orden drugog stupnja reda Australije (Member of the Order of Australia). Njezin doprinos liječenju opekotina je bio priznat kada je proglašena Australkom godine 2005.

Profesor Fred Hollows (1929–1993)

Profesor Fred Hollows bio je predani oftalmolog (specijalist za oči) koji je pomogao povratiti vid preko milijunu ljudi u Australiji i zemljama u razvoju. Fred Hollows je rođen u Novom Zelandu. 1965. godine preselio je u Australiju i kasnije postao ravnatelj Očnog odjela u Sydneyskoj bolnici.

Čvrsto je vjerovao u jednakost svih ljudi i pomogao je osnovati prvu medicinsku službu za Aboridžine kojih sada već ima veliki broj diljem Australije.

Do 1980. god. Fred Hollows je već putovao po cijelom svijetu kako bi pomogao osnivati programe za zdravlje očiju u zemljama u razvoju. Postao je australski državljanin u travnju 1989. godine.

Rad profesora Hollowsa nastavlja se preko Fondacije Fred Hollows.

Australac godine

Od 1960. godine Nagradom za Australca godine slave se dostignuća i doprinosi vodećih Australaca. Svatko može nominirati Australca iz svih životnih putova za tu nagradu.

Australci godine su ljudi koji su se posebno istakli u svom radu i u službi naciji. Oni nas inspiraraju i postavljaju nam izazov da i mi damo svoj doprinos stvaranju bolje Australije.

Sada se nagrade dodjeljuju i za Mladog Australca godine (Young Australian of the Year), Starijeg Australca godine (Senior Australian of the Year) i Australskog lokalnog heroja (Australia's Local Hero).

Popis posljednjih i prijašnjih dobitnika se nalazi na www.australianoftheyear.org.au.

Dr James Muecke AM

Očni kirurg i pionir u sprječavanju sljepila
2020. godine je proglašen Australcem godine

Dr Muecke je jedan od osnivača organizacije Sight For All, dobrotvorne organizacije čiji je cilj eliminirati sljepilo kroz istraživanja, obrazovanje, infrastrukturu i obučavanje kolega u partnerskim zemljama.

Dr Muecke vjeruje u ljudska prava i radi na stvaranju svijeta u kome će svatko imati vid.

Profesorica Michelle Simmons (rođena 1967.)

Profesorica kvantne fizike
2018. proglašena Australkom godine

Profesorica Simmons je pionir u oblasti atomske elektronike i kvantnog računanja. Njezin glavni cilj u „svemirskoj utrci računalske ere", kako je ona to nazvala, je sagraditi kvantno računalo koje će u roku od nekoliko minuta moći riješiti probleme za čije rješavanje bi inače trebalo na tisuće godina. Takvo otkriće ima potencijal da revolucionarno promijeni proizvodnju lijekova, prognoziranje vremena, automobile bez vozača, umjetnu inteligenciju i još mnogo toga.

2018. godine, profesorica Simmons je proglašena Australkom godine za njezin rad i predanost kvantnoj informacijskoj znanosti. 2019. godine, njoj je dodijeljen orden trećeg stupnja reda Australije (Ofc er of the Order of Australia) kao priznanje za njezin „iznimni rad u oblasti znanstvene edukacije, za njezinu vodeću ulogu u oblasti kvantne i atomske elektronike, kao i za davanje primjera drugima".

Australska valuta

Ilustracije na našoj valuti prikazuju ljude i simbole od važnosti za Australiju.

Ljudi odabrani da budu prikazani na našim novčanicama su ljudi koji su pokazali inicijativu i veliki talent u područjima društvene reforme, znanosti, politike, vojnih uspjeha i umjetnosti.

Kraljica Elizabeth II (1926-2022)

Kraljica Elizabeth II je bila australska poglavarica države. Ona je bila Kraljica Australije i Ujedinjenog Kraljevstva. Njezina čvrsta i stabilna prisutnost je obilježavala cijeli period njezine duge i popularne vladavine.

Parlament i mozaik u predvorju

Šematski plan Parlamenta se zasniva na razvojnom planu krajolika koji je dobiven od odjela za izgradnju Parlamenta. Mozaik u predvorju se zasniva na slici Michaela Nelsona Jagamara na kojoj je on točkicama naslikao centralnu pustinju i čiji je naslov 'San posuma i volabija'.

Dame Mary Gilmore (1865–1962)

Dame Mary Gilmore bila je spisateljica, novinarka, pjesnikinja i pobornica društvene reforme. Poznata je po pisanju i govorima u ime žena, siromašnih i Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca.

AB 'Banjo' Paterson (1864–1941)

Andrew Barton Paterson bio je pjesnik, pisac tekstova za pjesme i novinar. Pisao je pod imenom 'Banjo' Paterson i poznat je po tome što je napisao tekst pjesme 'Waltzing Matilda', najpoznatije narodne pjesme u Australiji.

Velečasni John Flynn (1880–1951)

Velečasni John Flynn osnovao je prvu u svijetu zračnu medicinsku službu, Royal Flying Doctor Service of Australia. Pamti ga se po spašavanju brojnih života dovođenjem zdravstvene službe u udaljena područja Australije.

Mary Reibey (1777–1855)

Mary Reibey je bila poslovna žena pionir u koloniji New South Wales. Doselivši se u Australiju kao vrlo mlada kažnjenica, postala je cijenjena predvodnica u doseljeničkoj zajednici.

Edith Cowan (1861–1932)

Edith Cowan je bila socijalna radnica, političarka i feministkinja. Ona je bila prva žena koja je izabrana za Australski Parlament.

David Unaipon (1872–1967)

David Unaipon je bio pisac, javni govornik i izumitelj. Poznat je po doprinosima znanosti i književnosti, te po poboljšanju životnih uvjeta Aboridžina i Otočana Torres tjesnaca.

Sir John Monash (1865–1931)

Sir John Monash je bio inženjer, administrator i jedan od najvećih australskih vojnih zapovjednika. Poznat je po vodstvu, inteligenciji I elokvenciji.

Dame Nellie Melba (1861–1931)

Dame Nellie Melba je bila slavna svjetska sopranistica. Poznata u svijetu kao 'Kraljica pjesme', bila je prva internacionalno poznata australska pjevačica.

Nacionalni blagdani i proslave

Državni blagdani u Australiji odražavaju proslave i prekretnice u našoj povijesti nakon europskog naseljavanja.

Fiksni datumi

- **Nova Godina, 1. siječnja** slavi se početak nove godine.
- **Dan Australije, 26. siječnja** je vrijeme kada se osvrćemo na to što znači biti Australcem, slavimo suvremenu Australiju i priznajemo našu zajedničku povijest. Taj dan obilježava godišnjicu dolaska Prve f ote iz Velike Britanije u Sydney zaljev 1788. godine.
- **Dan Anzaca, 25. travnja** obilježava godišnjicu iskrcavanja Australskog i novozelandskog vojnog korpusa (ANZAC) na Galipolju u Drugom svjetskom ratu. To je svečani dan, kada se prisjećamo žrtve svih Australaca koji su služili i poginuli u ratovima, sukobima ili mirovnim operacijama. Također slavimo hrabrost i predanost svih pripadnika oružanih snaga, kako muškaraca, tako i žena i osvrćemo se na mnoga različita značenja rata.
- **Božić, 25. prosinca** je dan kada se daju darovi, a koji se temelji na kršćanskom slavlju rođenja Isusa Krista.
- **Drugi dan Božića, 26. prosinca** je sastavni dio božićnog slavlja.

Pomični datumi

- **Praznik rada ili osmosatnog radnog dana** slavi pobjedu australskih radnika za dobivanje osmosatnog radnog dana – prvi put u cijelom svijetu.
- **Uskrs** slavi se kršćanska priča o smrti i uskrsnuću Isusa Krista.
- **Kraljev rođendan** slavi rođenje poglavara Australije, Kralja Charlesa III (King Charles III). Ta proslava se održava drugog ponedjeljka u lipnju u svakoj saveznoj državi i teritoriju osim u Zapadnoj Australiji i Queenslandu.

Ostali državni praznici

U različitim saveznim državama, teritorijima i gradovima obilježavaju se i drugi državni blagdani. Na primjer, Teritorij Glavnog Grada Australije ima Dan Canberre, Južna Australija Dan volontera, a Zapadna Australija Dan osnutka.

Drugi važni datumi (nisu državni blagdani)

- **Tjedan harmonije** se održava u tjednu koji uključuje 21. ožujak i slavi našu kulturnu raznolikost.
- **Dan australskog državljanstva, 17. rujna** je dan na koji slavimo našu zajedničku sponu koju predstavlja australsko državljanstvo i osvrćemo se na ulogu koju svi mi igramo u oblikovanju budućnosti naše zemlje.
- **Nacionalni tjedan pomirenja, 27. svibnja do 3. lipnja** je tjedan u kojem se trudimo izgraditi još pravednije društvo s još više jednakosti zalažući se za jedinstvo i međusobno poštovanje.

Australski narod

Australija ima društvo koje je jedno od najraznolikijih na svijetu. Aboridžini i/ili Otočani Torresovog tjesnaca čine oko tri posto australskog stanovništva. Više od jedne četvrtine stanovnika Australije rođeno je u inozemstvu, a doselili su iz više od 200 zemalja. Raznolikost stanovništva daje Australiji bogatstvo različitih jezika, uvjerenja, tradicija i kultura.

Kao članica Commonwealth nacija, Australija još uvijek ima tijesne veze s Ujedinjenim Kraljevstvom.

Australski narod je ponosan na australsko državljanstvo koje je važna spona u našem raznolikom društvu. Dan australskog državljanstva se svake godine slavi 17. rujna. To je dan na koji se australski državljani osvrću na ulogu koju svi mi igramo u izgradnji naše nacije i oblikovanju budućnosti naše zemlje.

Australsko gospodarstvo

Australija ima stabilno i konkurentno gospodarstvo i cijeni svoje radnike pune elana. Kvaliteta života koju Australci uživaju jedna je od najviših u svijetu.

Dick Smith (rođen 1944.)

Dick Smith je vodeći poslovni čovjek, avanturist i f lantrop u Australiji. Svoje bogatstvo je stekao elektroničkom tvrtkom i uložio u napredak Australije. Osnovao je prehrambenu kompaniju s isključivo australskim proizvodima i uložio je milijune dolara kako bi pomogao zadržati kompanije u australskom vlasništvu.

Proglašen je Australcem godine 1986. i dobio je brojne nagrade za tehnički napredak i zaštitu okoliša. Bio je prva osoba koja je preletjela Australiju i Tasmansko more u balonu na vrući zrak. Poznat je po avanturističkom duhu, uspjehu u biznisu i velikoj ljubavi prema Australiji.

Tržište

Australske stabilne i moderne f nancijske institucije i porezni i trgovački propisi pružaju sigurnost za poslovne aktivnosti. Uslužna industrija, koja uključuje turizam, obrazovanje i f nancijske usluge, čini veliki dio australskog bruto domaćeg proizvoda (GDP).

Ekonomska stabilnost čini Australiju privlačnim odredištem za ulaganje. Australska burza jedna je od najvećih u azijsko-pacif čkoj regiji.

Trgovina

Najveći trgovački partneri Australije su Kina, Japan, Sjedinjene Države, Južna Koreja, Singapur, Indija, Novi Zeland i Ujedinjeno Kraljevstvo. Glavni izvozni artikli Australije su ugljen, ruda željeza, prirodni plin i obrazovanje, kao i turističke usluge. Naše gospodarstvo je otvoreno i trgovina je uvijek bila vitalni dio ekonomskog napretka Australije.

Rudarstvo

Australija je bogata prirodnim sirovinama kao što su ugljen, bakar, ukapljeni prirodni plin i mineralni pijesak. U svijetu postoji velika potražnja za tim resursima.

Australija kao globalni građanin

Australija je ponosna na svoju ulogu dobrog građanina svijeta. Australci to pokazuju pomažući po cijelom svijetu onima s manje sreće od nas.

Međunarodna pomoć i humanitarne akcije

Program međunarodne pomoći australske vlade pomaže zemljama u razvoju da smanje siromaštvo i postignu održiv razvoj. Pružamo pomoć u našoj regiji i po cijelom svijetu, pomažući ljudima i vladama.

Australci pokazuju veliku plemenitost kod katastrofalnih nesreća u našoj zemlji i u inozemstvu. Također redovito dajemo donacije zemljama koje su u stalnom stradanju, kako kroz osobne donacije, tako i kroz australski program pomoći.

2018. godine, Dr Richard Harris i Dr Craig Challen su primili nagradu koja je po značaju druga u Australiji za hrabrost, a to je Zvijezda za hrabrost (Star of Courage), kao i medalju reda Australije (Medal of the Order of Australia - OAM) za napore u spašavanju 12 tinejdžera i njihovog nogometnog trenera u poplavljenom pećinskom sustavu u Tajlandu.

Aktivno sudjelovanje na međunarodnim forumima

Australija je aktivna članica Ujedinjenih naroda (UN) od samog početka 1945. god. Prema Konvenciji UN o izbjeglicama iz 1951. godine, Australija pruža zaštitu osobama za koje se utvrdi da su izbjeglice prema toj konvenciji. Australija također doprinosi mirovnim snagama UN i humanitarnoj hitnoj pomoći za zemlje u razvoju, a značajno je uključena i u rad Obrazovne, znanstvene i kulturne organizacije Ujedinjenih naroda (UNESCO).

1971. godine Australija je postala punopravnom članicom Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). OECD ima za cilj poboljšati ekonomski i društveni položaj ljudi širom svijeta, kao i proširiti svjetsku razmjenu robe.

Australija snažno podržava užu suradnju u azijsko-pacif čkoj regiji. Australija je aktivna članica Azijsko-pacif čke ekonomske suradnje, Istočno-azijskog sastanka na vrhu i Foruma pacif čkih otoka. Australija je partner za dijalog Udruge jugoistočnih azijskih zemalja i sudjeluje na regionalnom forumu udruge.

Dr Catherine Hamlin AC (1924–2020)

Dr Catherine Hamlin je ginekologinja poznata po spašavanju mladih Etiopljanki od paćeničkog života. Od 1959. Catherine Hamlin je radila u Addis Ababi u Etiopiji pomažući ženama s ozljedom u porodu poznatoj kao 'opstetricijska f stula'. Žene s tom unutarnjom ozljedom ne mogu kontrolirati svoje tjelesne funkcije i zbog toga ih društvo ponižava i udaljuje iz zajednica.

Dr Hamlin i njezin suprug osnovali su bolnicu u Addis Ababi za liječenje f stule. Njihov je trud omogućio tisućama žena da se vrate kući i žive ispunjenim, zdravim životom.

1995. Dr Hamlin je dobila titulu 'Companion of the Order of Australia', što je najviše australsko priznanje.

Australski nobelovci

Australija je poznata po istraživanjima u područjima znanosti i medicine. Sljedeći Australci su dobili Nobelovu nagradu u tim oblastima:

- Profesor William Bragg (1862–1942) i Lawrence Bragg (1890–1971), fizičari
  William Bragg (otac) i Lawrence Bragg (sin) su podijelili Nobelovu nagradu iz f zike 1915. godine, 'za svoj rad na analizi kristalne strukture uz pomoć rendgenskih zraka'.
- Sir Howard Walter Florey (1898–1968), patolog
  Rođen u Adelaidu, Južna Australija, Howard Florey je primio Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu 1945. godine (zajednička nagrada) 'za pronalazak pencilina kao sredstva za liječenje brojnih zaraznih bolesti'.
- Sir Frank Macfarlane Burnet (1899–1985), medicinski znanstvenik i biolog
  Rođen u Viktoriji, Frank Burnet je dobio Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu 1960. godine (zajednička nagrada) 'za pronalazak stečene imunološke tolerancije'.
- Sir John Carew Eccles (1903–97), fiziolog
  John Eccles je rođen u Melburnu i primio je Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu 1963. godine (zajednička nagrada) 'za pronalaske vezane za jonske mehanizme za poticaj i inhibiciju perifernih i centralnih dijelova membrane nervnih stanica'.
- Sir Bernard Katz (1911–2003), liječnik i biofizičar
  Rođen u Njemačkoj, Bernard Katz je postao australski državljanin 1941. Nobelovu nagradu je dobio za f ziologiju ili medicinu 1970. godine za 'otkrića o humoralnim transmiterima u nervnim završecima i mehanizmu za njihovo pohranjivanje, ispuštanje i deaktiviranje'.
- Profesor John Warcup Cornforth (1917–2007), kemičar
  John Cornforth je rođen u Sydney-u, a Nobelovu nagradu za kemiju je primio 1975. godine (zajednička nagrada) 'za rad na stereokemiji reakcija u kojima su katalizatori enzimi'.
- Profesor Peter Doherty (rođen 1940.), imunolog
  Peter Doherty je rođen u Queenslandu i Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu je dobio 1996. godine (zajednička nagrada) 'za otkriće u oblasti specif čnosti imunološke obrane posredstvom stanica'.
- Profesor Barry Marshall (rođen 1951.), gastroenterolog i Doctor Robin Warren (rođen 1937.), patolog
  Barry Marshall i Robin Warren su zajednički dobili Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu 2005. za pronalazak 'bakterije Helicobacter pylori i njezine uloge u gastritisu i čiru na želucu'.
- Profesor Elizabeth Helen Blackburn (rođena 1948.), biolog
  Elizabeth Blackburn je rođena u Hobartu i primila je Nobelovu nagradu za f ziologiju ili medicinu 2009. godine (zajednička nagrada) 'za otkriće kako telomeri i enzim telomeraze štite kromozome'.
- Profesor Brian P. Schmidt (rođen 1967.), astronom
  Brian P. Schmidt je dobio Nobelovu nagradu za f ziku 2011. godine (zajednička nagrada) 'za otkriće ubrzanog širenja svemira koje je otkrio promatranjem udaljenih supernovi'.

Sljedeći Australac je dobio Nobelovu nagradu za književnost:

- Patrick White (1912–90), romanopisac i dramski pisac
  Rođen u Londonu od australskih roditelja, Patrick White je dobio Nobelovu nagradu za književnost 1973. godine 'za epsku i psihološku narativnu umjetnost koja je uvela jedan novi kontinent u književnost'.

ŠESTI DIO

Naša priča o Australiji

Naša priča o Australiji

Priču o Australiji su pisali mnogi ljudi i događaji.

Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca

Prvi stanovnici Australije bili su Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca koji imaju najstarije neprekidne kulture i tradicije na svijetu.

Arheološka otkrića nam govore da su Aboridžini stigli u Australiju još prije između 65.000 i 40.000 godina; međutim, Aboridžini vjeruju da su oni u centru stvaranja priča o ovoj zemlji, a njihove priče o stvaranju svijeta počinju s početkom vremena.

Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imaju vjekovna uvjerenja i tradicije do kojih i danas drže. Oni su čvrsto povezani za zemljom, što je izraženo u njihovim pričama, umjetnosti i plesu.

Jezici

Prije britanske kolonizacije Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca koristili su preko 700 jezika i dijalekata. Od tih jezika je danas u uporabi više od 100 jezika, iako se samo manje od dvadeset prenosi na djecu. Usmena predaja o starosjedilačkim kulturama izuzetno je važna jer nam kazuje priču o ljudima i zemlji.

Svijet snova (Dreaming)

Svijet snova (Dreaming) je zapadnjački termin kojim se opisuje sustav znanja, vjere i prakse prema kojemu se ravna život starosjedilaca.

Priče iz Svijeta snova djeci su pričali njihovi roditelji i starješine. Te su priče djecu učile kako je njihova zemlja nastala i kako je nastanjena. Priče su djeci također davale vrijedne praktične upute, na primjer gdje pronaći hranu.

Priče iz Svijeta snova se pripovijedaju uz glazbu, pjesme i ples. Kad Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca pjevaju i plešu, osjećaju vrlo duboku povezanost sa svojim precima.

Izvorni oblici aboridžinske umjetnosti bili su rezbarenje ili slikanje na stijenama i crteži na tlu. U Centralnoj Australiji se uglavnom slikalo točkicama, kružićima i specif čnim kulturnim simbolima kojima su se predstavljale zemlja ili priče iz Svijeta snova, dok su se na sjeveru Australije slikali ljudi, životinje, simboli i duhovi.

Svijet snova je još uvijek vrlo važan za starosjedilački narod.

Starosjedilačka umjetnost Kakadu

Prvi Europljani u Australiji

Rana europska istraživanja

Europski istraživači su u 17. stoljeću otkrili dijelove kopna kojeg su nazvali 'Terra Australis Incognita', nepoznata južna zemlja. Nizozemac Willem Janszoon je 1606. izradio kartu zapadne strane poluotoka Cape York na sjevernom vrhu Australije. Gotovo u isto vrijeme, španjolski brod kojim je upravljao Luis Vaez de Torres preplovio je tjesnac na sjeveru Australije.

Kasnije u 17. stoljeću, nizozemski moreplovci su istraživali obalu Zapadne Australije i nazvali su je 'Novom Nizozemskom' ('New Holland').

Zemljopisna karta Nove Holandije Abela Tasmana, 1644

1642. godine, Abel Tasman je otkrio obalu novog kopna i nazvao ga 'Van Diemen's Land' (Van Diemenova zemlja, današnja Tasmanija). Također je izradio karte tisuća milja australske obale. Njegova nedovršena zemljopisna karta Nove Nizozemske/Holandije pokazuje kako je vjerovao da je kopno na sjeveru spojeno s Papuom Novom Gvinejom.

William Dampier je prvi Englez koji je zakoračio na australsko tlo. Iskrcao se na sjevernozapadnu obalu 1684. Zemlja je bila suha i prašna, pa ju nije smatrao pogodnom za trgovinu ili naseljavanje.

Kapetan James Cook

Europljani nisu istraživali istočnu obalu Australije sve do dolaska Engleza Jamesa Cooka 1770. Kapetana Cooka je poslala britanska vlada na istraživačko putovanje u Južni Pacif k. Izradio je kartu istočne obale i iskrcao se u Botany Bay-u, nešto južnije od sadašnjeg Sydney-a. James Cook je tu zemlju nazvao 'New South Wales' i proglasio je vlasništvom kralja George III.

Dovođenje kažnjenika

Australija je karakteristična po tome što su njeni prvi europski doseljenici bili pretežno kažnjenici. Nakon što su Sjedinjene Američke Države proglasile nezavisnost, Velika Britanija više nije imala pravo tamo slati svoje kažnjenike, a u britanskim zatvorima je bila velika gužva. 1786. Velika Britanija je odlučila poslati neke zatvorenike u novu koloniju New South Wales.

Prva kolonija

Prvi guverner kolonije New South Wales bio je kapetan Arthur Phillip. Njegovih 11 brodova sretno je stiglo iz Britanije na drugi kraj svijeta i Prva f ota je uplovila u Sydney zaljev 26. siječnja 1788. Na godišnjicu tog događaja svake godine obilježavamo Dan Australije.

Prva f ota isplovila je iz Velike Britanije i stigla u Sydneyski zaljev 1788.

Početne godine naseljavanja

Početne godine naseljavanja kolonije bile su vrlo teške. Da ljudi ne bi skapavali od gladi, guverner Phillip je uveo sljedovanja za sve osobe, uključujući i sebe i svoje časnike. Zahvaljući njegovoj razboritosti i odlučnosti, kolonija je uspjela preživjeti svoje prve pogibeljne godine.

Kažnjenici su mukotrpno radili tijekom prvih godina naseljavanja. Kažnjenici koji su odslužili kaznu postali su slobodni ljudi i preselili se u zajednicu da rade i osnuju obitelj.

Nove mogućnosti

Prvo europsko stanovništvo u Australiji činili su Englezi, Škoti, Velšani i Irci. U prošlosti Škoti, Velšani i Irci često su ratovali s Englezima, ali u Australiji ove četiri grupe živjele su i radile u zajedništvu.

Kažnjenici i bivši kažnjenici počeli su pronalaziti nove mogućnosti u koloniji. Neki od bivših kažnjenika su počeli samostalno raditi kao trgovci. Drugi su se dobro snašli kao poljoprivrednici i obrtnici, vlasnici trgovina i gostionica.

Caroline Chisholm (1808–77)

Caroline Chisholm je bila vodeća društvena reformatorka, koja je poboljšala položaj neudanih žena u ranim danima kolonizma. Ona je došla u Australiju sa svojim mužem, vojnim časnikom, i petero djece 1838. godine. Pomagala je doseljeničkim ženama koje su živjele na ulicama Sydney-a. U roku od nekoliko godina, osnovala je 16 konačišta za doseljeničke žene po cijeloj koloniji.

Caroline se zalagala za poboljšavanje životnih uvjeta na brodovima kojima su ljudi stizali u Australiju. Također je osnovala kreditni plan za siromahe, kako bi se prekinuo ciklus ovisnosti i siromaštva.

Danas mnoge škole u Australiji nose ime Caroline Chisholm. Bila je poznata kao 'prijateljica doseljenika', a pamtimo je po neumornom radu u pomaganju ljudima da započnu novi život.

Guverner Macquarie

Uz guvernera Phillipa, Guverner Lachlan Macquarie zauzima značajno mjesto u našoj ranoj povijesti. On je upravljao kolonijom New South Wales između 1810. i 1821. godine i od nje stvorio slobodno naselje, a ne koloniju osuđenika. Unaprijedio je poljoprivredu i izgradio nove ceste i javne objekte, a također je poticao i istraživanje Australije.

Guverner Macquarie je također izdvajao novac za obrazovanje i poštovao je prava bivših kažnjenika. Neke bivše kažnjenike zaposlio je kao suce i državne službenike.

Guverner Macquarie je cijenjen u povijesti zbog pozitivnih promjena koje je napravio u koloniji. Po njemu je dobilo ime Sveučilište Macquarie u New South Walesu.

Kažnjeničko nasljeđe

Smatralo se da je položaj guvernera previše moćan za jednog čovjeka, pa je 1823. osnovano Zakonodavno vijeće New South Walesa kako bi savjetovalo sljedećeg guvernera i u koloniji provelo reforme.

Velika Britanija je prestala slati kažnjenike u New South Wales 1840., u Tasmaniju 1852., a u Zapadnu Australiju 1868. godine. Ukupno je u Australiju prevezeno preko 160.000 kažnjenika. Podjela između bivših kažnjenika i doseljenika je postupno nestajala. Od 1850-tih godina, naseljenici su sami upravljali kolonijom i željeli su izgradiiti poštovanja vrijedno društvo. Mnogi Australci su danas ponosni na svoje kažnjeničko nasljeđe.

Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca nakon europskog naseljavanja

1788. godine, na početku europskog naseljavanja u Australiji je prema procjenama živjelo između 750.000 i 1,4 milijuna Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca. To je uključivalo oko 250 pojedinačnih naroda i preko 700 jezičnih grupa.

Prilikom osnivanja kolonije u Australiji, britanska vlada nije sklopila sporazum s Aboridžinima. Britanske vlasti su vjerovale da su imale zakonsko pravo okupirati zemlju.

Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imali su vlastito gospodarstvo i drevnu i trajnu vezu sa zemljom. Na mjestu na kojem su nekad živjeli prema svojim zakonima, sada su bili prisiljeni prihvatiti zakone došljaka. Ti došljaci nisu bili pozvani i obično nisu bili dobrodošli.

Životi Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca su se promijenili iz korjena dolaskom britanskih kolonista. Mnogi su izgubili život, a zemlja je oduzeta dok su kolonisti pokušavali namjetnuti novi društveni, ekonomski i vjerski poredak. Donete su i nove životinje, biljke i bolesti.

Prvi guverneri su dobili direktivu da Aboridžinima ne nanose zlo, ali britanski naseljenici su zauzimali aboridžinsku zemlju i mnogo je Aboridžina ubijeno. Naseljenici obično nisu bili kažnjavani za te zločine.

Neki su Aboridžini i europski naseljenici ipak mogli živjeti u dobrim odnosima. Neki naseljenici su zapošljavali Aboridžine na ovčarskim i stočnim farmama. Guverner Macquarie je ponudio Aboridžinima zemlju na kojoj bi se mogli baviti poljoprivredom i osnovao je školu za aboridžinsku djecu. Međutim, vrlo je malo Aboridžina željelo živjeti životom naseljenika, jer nisu htjeli izgubiti svoje kulturne tradicije.

Mnogo Aboridžina je ubijeno u borbama za zemlju. Točan broj nam nije poznat, ali se procjenjuje da se radi o stotinama tisuća Aboridžina. Još više Aboridžina je umrlo od bolesti koje su Europejci donijeli u zemlju. Gubici aboridžinskih života su bili katastrofalni.

Povijesne prekretnice

Istraživanje unutrašnjosti

U New South Walesu prvi naseljenicu su se suočavali s ekstremno teškim uvjetima. Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca su znali kako opstati i preživjeti u takvim uvjetima, iako su i oni patili u doba suše.

Plave planine (Blue Mountains) (oko 50 kilometara zapadno od Sydney-a) predstavljale su veliki izazov za prve istraživače iz Sydney-a. 1813. godine, trojica muškaraca, Gregory Blaxland, William Charles Wentworth i William Lawson su konačno uspjeli prijeći taj planinski lanac. Cesta i željeznička pruga koje vode kroz Blue Mountains i danas slijede njihove rute.

Iza planina se protezala plodna otvorena zemlja, prikladna za uzgajanje ovaca i stoke. Ali malo dalje prema unutrašnjosti, naišli su na suhu pustinju.

Europski istraživači nisu mogli naći vodu niti nositi dovoljno hrane za preživljavanje. Njemački istraživač Ludwig Leichhardt nestao je 1848. pokušavajući prijeći kontinent od istoka do juga.

Robert O'Hara Burke i William John Wills su se 1860. zaputili iz Melbourne-a, s namjerom da prijeđu kontinent od juga do sjevera. Predvodili su veliku ekspediciju, ali je putovanje bilo vrlo teško. Burke i Wills nisu bili iskusni u snalaženju u takvoj sredini. Dobili su pomoć iskusnih Aboridžina iz plemena Yandruwandha, ali su svejedno obojica istraživača umrla na povratku. Iako nisu uspjeli završiti svoju ekspediciju, njihova je priča česta tema u slikarstvu i književnosti. Ona je tragičan primjer surovosti naše zemlje.

Naseljenici i pioniri

Čak i kad su imali plodnu zemlju, život naseljenika bio je vrlo težak. Nakon perioda poplava ili suša, naseljenici su mogli sve izgubiti i farmeri bi često morali počinjati ispočetka. Međutim, ljudi bi ponovi skupili snagu i nastavili borbu. Izraz 'Aussie battler' predstavlja australski borbeni duh i otpornost. Pionirima se odaje priznanje za njihovu hrabrost tijekom tih teških vremena. Žene bi često održavale biznis ili farmu kad bi muškarci bili odsutni ili umrli.

Baš u tim prvim teškim godinama počela je australska tradicija drugarstva. Naročito se razvila među muškarcima koji su putovali kroz unutrašnjost, radeći kao strigači ovaca ili goniči goveda. I među naseljenicima se uvriježio običaj međusobnog pomaganja u nevolji. Ta je tradicija i danas jako prisutna u australskom životu.

Zlatna groznica

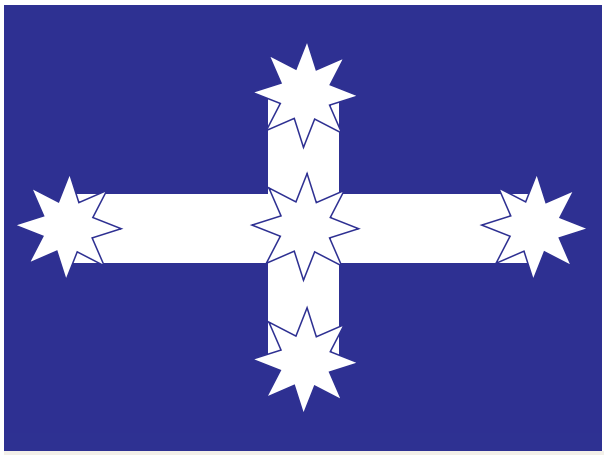
Otkriće zlata u NSW-u početkom 1851. opisuje se kao 'otkriće koje je prmijenilo naciju'. Ubrzo nakon toga zlato je otkriveno i u Victoriji, novoj nezavisnoj koloniji.

Do kraja 1852. u Victoriju je doputovalo 90.000 ljudi iz svih krajeva Australije i iz cijelog svijeta u potrazi za zlatom.

Pobuna Eureka se pamti kao veliki demokratski trenutak u australskoj povijesti. Vladini vojnici bili su vrlo grubi prema kopačima zlata prilikom ubiranja novca za izdavanje dozvole za kopanje. Dana 11. studenog 1854. godine, oko 10.000 ljudi skupilo se na Bakery Hill-u u Ballaratu da usvoje povelju o osnovnim demokratskim pravima, uključujući i ukidanje skupih dozvola za kopanje zlata i pravo na glasanje za predstavnike u Viktorijskom Parlamentu.

Nakon toga su na tom području podigli barikade poznate pod nazivom 'Eureka Stockade'. Kopači su tu prisegnuli na zastavu pobunjenika (na kojoj se nalazi sazviježđe Južni križ) da će stajati rame uz rame i boriti se da obrane svoja prava i slobode. Vladini dužnosnici su u jutro 3. prosinca 1854. poslali vojsku da napadne utvrdu. Nakon kratke bitke, kopači zlata su savladani i oko 30 ih je ubijeno.

Kada su pobunjeničke vođe izvedene pred sud zbog veleizdaje, ni jedna porota ih nije htjela proglasiti krivima. Kraljevska komisija je utvrdila da je vlada bila u krivu i mnogo je zahtjeva što su ih rudari postavili prihvaćeno, uključujući i njihovu želju da imaju političko zastupanje. Za manje od godinu dana pobunjenički vođa Peter Lalor postao je član Parlamenta Victorije.

Eureka zastava

S vremenom je pobuna Eureka postala simbol prosvjeda i naše vjere u jednake mogućnosti ('fair go').

Zlatna groznica je promijenila Australiju na mnogo načina. U vrijeme zlatne groznice ukupno nestarosjedilačko stanovništvo Australije povećelo se sa 430.000 stanovnika 1851. na 1.7 milijuna 1871. 1850-tih godina izgrađene su prve željezničke pruge i telegrafski stupovi za povezivanje rastućeg stanovništva.

U svim kolonijama, osim u Južnoj Australiji, pronađene su ogromne zalihe zlata. Gospodarstvo je cvjetalo, a izvoz zlata je nadmašio izvoz vune kao najvažnijeg izvoznog proizvoda Australije. Oko 1890. godine, Australija je imala jedan od najviših životnih standarda na svijetu.

Squatteri i farmeri

Prvih godina kolonizacije ljudi poznati kao 'squatters' zaposjedali su ogromne površine zemlje za farme. Iako nisu plaćali za tu zemlju, smatrali su je svojom. Nakon prvog vala zlatne groznice, počela je velika borba da se ta zemlja oduzme od onih što su je bespravno zaposjeli.

1860-tih godina, vlada je tu zemlju željela prodati radnim ljudima i njihovim obiteljima da se bave poljoprivredom. Squatteri su nastojali zadržati što više zemlje.

Novi farmeri su se našli u surovoj sredini i, do izgradnje željeznice, bili su predaleko od tržnica. Gradovi su pružali prilike za dobru zaradu, pa težak farmerski život, s malom zaradom, nikad nije bio privlačan.

Australska tradicija pronalaženja poljoprivrednih strojeva koji olakšavaju rad na farmi je počela u Južnoj Australiji. Na primjer, plug za iskopavanje panjeva (1870-tih) je omogućavao da se neravna zemlja lakše iskrči za sjetvu usjeva.

Doseljavanje 1800-tih godina

Početkom 1800-tih godina Englezi, Škoti, Velšani i Irci činili su glavne grupe naseljenika u kolonijama. U Australiji su mnoge vrste razonode, kulturnih aktivnosti i vjerskih praksi bile iste kao i u Velikoj Britaniji. Postojale su i male grupe doseljenika iz Europe i Azije. Doseljenici iz Europe 1800-tih godina su bili Talijani, Grci, Poljaci, Malteži i Rusi, a i francuski naseljenici koji su se bavili vinogradarstvom. Većinom su to bili mladi muškarci u potrazi za poslom i srećom ili pomorci koji su napustili svoje brodove.

Kineski doseljenici počeli su stizati u Australiju poslije 1842. i njihov broj se povećao nakon što je otkriveno zlato. To je dovodilo do rasnih tenzija na zlatnim poljima koje su ponekad prerasle u pobune protiv Kineza, kao što je bila i pobuna u Bendigu 1854. Zbog tih rasnih napetosti uvedena su prva ograničenja useljavanja u Victoriju 1855. i u New South Wales 1861. godine.

Nakon zlatne groznice 1850-tih godina, većina Kineza se vratila kući. Među onima koji su ostali bili su povrtlari koji su opskrbljivali tržište prijeko potrebnim svježim voćem i povrćem u područjima oskudnim vodom.

Od 1860-tih godina, počeli su stizati ljudi iz Irana, Egipta i Turske da vode 'pustinjske vlakove' - karavane deva - kroz unutrašnjost Australije. Sve se njih, kao i goniče deva iz Indije, nazivalo općim imenom 'Afganci' (Afghans) zbog slične odjeće i zajedničke islamske vjere. Te goniče deva smatra se 'pionirima unutrašnjosti'.

Bilo je i Indijaca i doseljenika sa pacif čkog otočja koji su radili u šećernoj industriji i na plantažama banana u Queenslandu, često za vrlo malu plaću i u lošim uvjetima.

1880-tih godina u Australiju su počeli dolaziti radnici iz Libanona. Mnogi od njih su radili u tekstilnoj i odjevnoj industriji, pa su tako libanonske obitelji postale vlasnici većine tekstilnih trgovina u unutrašnjosti Australije.

'Afganci' goniči deva u pustinjskoj Australiji

Aboridžinski rezervati

Nakon što su se prvobitne borbe za zemlju između Aboridžina i naseljenika završile, Aboridžini su bili osuđeni na preživljavanje na rubu društva. Neki su radili na izoliranim ovčarskim i stočarskim postajama za vrlo niske nadnice koje se često nisu ni isplaćivale. Kolonijalna vlada je osnovala rezervate gdje su Aboridžini mogli živjeti, ali u tim područjima nisu mogli živjeti svojim tradicionalnim načinom života. Na primjer, nisu mogli loviti i sakupljati plodove kako su željeli.

Krajem 1800-tih godina, kolonijalna vlada je oduzela Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca sva prava. Kontrolirali su gdje Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca mogu živjeti i s kim mogu sklapati brak. Također su mnogo djece Aboridižina i Otočana Torresovog tjesnaca oduzeli od njihovih roditelja i poslali ih u obitelji bijelaca ili državna sirotišta. Ta politika se održala sve do sredine 20. stoljeća. 'Ukradene generacije' i dalje izazivaju duboku tugu kod mnogih Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca, kao i kod drugih Australaca i to je bio predmet nacionalnog ispričavanja u Australskom Parlamentu 2008. godine.

Pravo glasa (Suffrage)

'Sufražetkinje' je izraz koji se koristi po cijelom svijetu za žene koje su se zalagale za pravo glasovanja na izborima. Tokom 1880-tih i 1890-tih godina svaka je kolonija imala bar jedno sufražetsko društvo. Sufražetkinje su na peticijama sakupile tisuće potpisa, koje su predočile parlamentima svojih kolonija.

Žene u Južnoj Australiji dobile su pravo da glasuju i da se kandidiraju za parlament 1895. Žene u Zapadnoj Australiji dobile su pravo glasa 1899. godine.

1902. godine, Australija je bila prva zemlja koja je ženama dala pravo i da glasuju i da budu izabrane u parlament. Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca nisu dobili pravo glasa sve do 1962. godine.

Edith Cowan je postala prva žena parlamentarac kad je izabrana u parlament Zapadne Australije 1923. godine. 1943. godine je Enid Lyons bila prva žena koja je izabrana za Australski Parlament.

Catherine Spence (1825–1910)

Catherine Spence je bila spisateljica, propovjedateljica, feministkinja i sufražetkinja. U Australiju se doselila iz Škotske i pisala je udžbenike, kao i nagrađene romane o životu u Australiji.

Pomogla je u osnivanju organizacije za pomoć beskućnoj djeci i davala podršku novim dječjim vrtićima i državnim srednjim školama za djevojke.

Bila je prva žena koja se kandidirala za parlament. Iako je dobila mnogo glasova, nije uspjela osvojiti mjesto u parlamentu. 1891. godine, postala je dopredsjednica Lige za žensko pravo glasa Južne Australije.

Catherine Spence je simbol svega što žena može postići, čak i u ograničavajućim vremenima.

Federacija

Iako su se kolonije razvijale odvojeno, do kraja 19. stoljeća već se razvio zajednički osjećaj nacionalne pripadnosti.

Krajem 19. stoljeća u dva se navrata pokušalo ujediniti kolonije. Sir Henry Parkes je 1889. pozvao na stvaranje snažne nove nacije. 1890. je održana Konferencija Australazijske federacije kako bi se raspravljalo o mogućnosti uspostavljanja australske federacije.

1893. godine, nakon dosta otezanja, pokret za uspostavljanje federacije se ubrzao. Birači su izabrali članove za sljedeću ustavnu konvenciju. Birači su nakon dva kruga referenduma izglasali prihvaćanje novog Australskog Ustava.

Britanska vlada se složila da Australija može sama upravljati svojom državom. 1. siječnja 1901, Edmund Barton, koji je u New South Walesu predvodio pokret za uspostavljanje federacije je postao prvi Premijer Australije. Njegova vlada je prisegnula pred ogromnim mnoštvom u sydneyskom Centennial Parku.

Australija je time postala nacija u sklopu Britanskog carstva. Nije stekla punu vlast nad obranom i vanjskim poslovima sve do 1931. Do donošenja Zakona o australskom državljanstvu 1948. godine, Australci su bili britanski, a ne australski državljani. Usprkos sve većem nacionalnom ponosu, osjećaj britanske pripadnosti još uvijek je bio jak.

Dan Federacije u Brisbaneu, 1901

Edith Cowan (1861–1932)

Edith Cowan je prva žena koja je izabrana za Australski parlament i čija slika se nalazi na australskoj novčanici od pedeset dolara.

Edith je bila aktivna članica sufražetskog pokreta (pobornica za žensko pravo glasa), kao i vodeća zagovornica državnog obrazovanja i prava djece. Edith je postavljena za sutkinju 1915. godine, a za mirovnu sutkinju 1920. 1921. godine, Edith je izabrana za zakonodavnu skupštinu Zapadne Australije, kao članica Nacionalne stranke.

Stvaranje političkih stranaka

Do 1880-tih godina, radnici u Australiji su već formirali moćne radničke sindikate. U vrijeme ekonomske depresije i suše, ti su sindikati organizirali štrajkove kako bi zaštitili plaće i radne uvjete.

1891. godine, ti radnici su osnovali političku stranku, Laburističku stranku. Glavni zadatak joj je bio poboljšati radničke plaće i radne uvjete. Pripadnici srednje klase živjeli su udobnije nego radnici, ali su razumjeli položaj radnika. Formirani su službeni odbori za određivanje plaća i nadnica koji su nastojali spriječiti štrajkove. 1907. godine, Pomirbeni i arbitražni sud Commonwealtha utvrdio je minimalnu nadnicu s kojom bi radnik, njegova žena i troje djece mogli živjeti relativno ugodno.

1910. godine je osnovana prva verzija Liberalne stranke. Ta stranka je tijekom postojanja više puta promijenila ime, između ostalog, zvala se i Nacionalistička stranka i Ujedinjena australska stranka. 1944. godine je Sir Robert Menzies osnovao Liberalnu stranku kakva je i danas, a on je postao i australski predsjednik vlade s najdužim mandatom.

Nakon Prvog svjetskog rata osnovana je Zemljoradnička stranka (Country Party) kako bi dala podršku farmerima. Sada se zove Nacionalna stranka i obično je u koaliciji s Liberalnom strankom.

Zakon o ograničenju imigracije iz 1901.

Politika 'bijele Australije' postala je zakonom nakon što je u prosincu 1901. usvojen Zakon o ograničenju imigracije. Njime se doseljenicima ograničavao rad u Australiji i ograničavalo se useljavanje ljudi koji nisu bijelci.

Tko god nije bio europskog podrijetla, morao je polagati ispit koji se sastojao od diktata od 50 riječi na nekom od europskih jezika. Članovi Kineske trgovačke komore, odvjetnik William Ah Ket i vodeći kineski poslovni ljudi javno su protestirali, ali nisu uspjeli promijeniti zakon.

Doseljenici iz Europe su se isticali u novoj federalnoj Australiji. Međutim, Kinezi, Indijci, ljudi sa Pacif čkog otočja i sa Srednjeg istoka su već doprinijeli formiranju australskog kulturnog identiteta.

Dorothea Mackellar (1885–1968)

Dorothea Mackellar je pjesnikinja koja je najpoznatija po pjesmi Moja zemlja koja je prvi put objavljena 1908. godine i u kojoj je ovjekovječen stih „Ja volim suncem oprženu zemlju". Njezina poezija se smatra izvornom poezijom buša za koju je inspiraciju nalazila na farmama njezinog brata, u blizini mjesta Gunnedah u Sjeveroistočnom Novom Južnom Velsu.

1968. godine, Dorothei je dodijeljen orden trećeg stupnja Britanske imperije (Ofc er of the Order of the British Empire) za njezin doprinos australskoj književnosti.

Prvi svjetski rat (1914–1918)

Osim manjih sukoba između prvih naseljenika i Aboridžina, Australija je uvijek bila izuzetno mirna zemlja. Ovdje nije bilo građanskih ratova niti revolucija.

Prvi naseljenici bili su vrlo lojalni Britanskom Carstvu.

Međutim, kao europska ispostava blizu Azije, Australija je povijesno osjećala i svoju izloženost opasnosti, naročito nakon uspona Japana kao velike sile. Australija je trebala Britansko carstvo i njegovu moćnu mornaricu da nas brani. Australija se borila u oba svjetska rata kako bi Britansko Carstvo ostalo moćno i kako bismo zaštitili Australiju.

Australski vojnici su se 1915. uključili u Prvi svjetski rat napadom na Tursku koja je bila saveznik Njemačke. Vojnici Australskog i novozelandskog vojnog korpusa (Anzac) su dobili zadaću da napadnu određeni dio poluotoka Galipolje.

Morali su se uspinjati strmim klisurama, stalno pod paljbom turske vojske. Nekako su se ipak uspjeli popeti uz klisure i ukopati, iako je mnogo mladih ljudi poginulo. Australci u domovini bili su izuzetno ponosni borbenim duhom svojih Anzaca.

Nakon Galipolja, australski vojnici su se borili na Zapadnom frontu u Francuskoj i Belgiji. Tu su stekli ime 'diggers' (kopači) jer su jako puno vremena provodili kopajući i održavajući rovove. Pod vodstvom svog zapovjednika, generala Sir Johna Monasha, australski vojnici su postigli značajne pobjede u posljednjim bitkama protiv Njemačke i stekli vječnu zahvalnost Francuza kojima su pomagali.

Australski pripadnici oružanih snaga također su ratovali na Srednjem istoku, sudjelujući u obrani Sueskog kanala, savezničkom osvajanju Sinajskog poluotoka i Palestine.

Simpson i njegov magarac– John Simpson Kirkpatrick (1892–1915)

Kao redov, John Simpson je služio na Galipolju u sanitetskom korpusu kao nosač nosila. Bilo je teško nositi nosila preko brda i dolina. Ne poštujući vojne zapovjedi, on se služio magarcem, nazvanim Duf y, za prebacivanje ranjenika na sigurno.

Danju i noću, sat za satom, Simpson i njegov magarac su riskirali svoje živote putujući između bojnog polja i logora na obali.

Redov John Simpson stigao je na Galipolje 25. travnja 1915. Poginuo je točno četiri tjedna kasnije od neprijateljskih mitraljeza. Vojnici su iz logora na obali u nijemoj tuzi gledali kako Duf y, još uvijek noseći ranjenog vojnika, kaska prema obali bez svojeg mladog gazde. John Simpson Kirkpatrick je vojnik koji je postao australska legenda.

Legenda o Anzacu

Tradicija Anzaca je nastala na poluotoku Galipolje u Turskoj.

Iskrcavanje na Galipolju 25. travnja 1915. je označilo početak vojne akcije koja je trajala osam mjeseci i završila s više od 26.000 000 australskih žrtava, uključujući 8000 poginulih ili podleglih ranama i bolestima. Hrabrost i srčanost vojnika na Galipolju postala je legendarna i tako je izraz 'Anzac' postao dio australskog i novozelandskog rječnika.

25. travnja 1916. godine, Australija, Novi Zeland, Engleska i trupe u Egiptu su obilježile prvu obljetnicu ovog iskrcavanja. Od tada se 25. travanj naziva Danom Anzaca.

1920-tih godina su se već počele održavati svječanosti na Dan Anzaca u cijeloj Australiji, a savezne države su Anzac Day proglasile državnim praznikom.

U glavnim gradovima su podignuti veliki spomenici palima u ratu, a u drugim većim i manjim gradovima diljem zemlje postavljene su spomen ploče u znak sjećanja na mlade muškarce i žene ubijene u tom ratu i u kasnijim sukobima.

Anzac Day nam je danas prigoda za odavanje počasti svima koji su služili u ratovima, sukobima i mirovnim operacijama, kao i za njihovo drugarstvo, istrajnost usprkos nedaćama i žrtve koje su podnijeli za našu budućnost. To je također dan na koji se osvrćemo na mnoga različita značenja rata.

Danas se Anzac Day obilježava u Australiji i po svijetu. Australski vojni povratnici, uključujući i žene, sudionici mirovnih snaga i veterani iz drugih zemalja, svi ponosno marširaju na paradi za Anzac Day.

Velika depresija (1929-1932)

Doba Velike depresije (Great Depression) bilo je strahovito teško za australski narod. Depresija je počela kada je došlo do kolapsa burze u New Yorku, u listopadu 1929. Drugi čimbenici koji su izazvali depresiju u Australiji uključuju pad cijena australske robe i industrijske nemire nakon što su poslodavci počeli otpuštati radnike i smanjivati plaće. Do sredine 1932. godine oko 32 posto Australaca bilo je bez posla.

Posljedice depresije bile su pogubne za australsko društvo. Bez posla i stalnih prihoda mnogi su ljudi izgubili domove. Bili su prisiljeni živjeti u sklepanim skloništima bez grijanja i higijenskih uvjeta. Neki očevi su napustili obitelji ili se odali alkoholu. Mnoga radnička djeca su napustila školu s 13 ili 14 godina. Mnoge žene su radile na najnižim poslovima i same se brinule za djecu i dom.

U vrijeme neposredno prije depresije, vlada nije imala centralni program pomoći za nezaposlene. Osim pomoći dobrotvornih udruga i nekih privatnih organizacija, siromašni ljudi su se morali oslanjati na projekte zapošljavanja i javnih radova. Ekonomija se počela oporavljati 1932., ali u mnogim slučajevima šteta nanijeta obiteljima nije se mogla nadomjestiti.

U vrijeme Depresije do izražaja je došla vitalna uloga australskih dobrotvornih udruga i volontera.

Narodna kuhinja u vrijeme Velike depresije

Sir Charles Kingsford Smith (1897–1935)

Sir Charles Kingsford Smith je bio jedan od prvih australskih avijatičara. U Prvom svjetskom ratu se borio na Gallipolju i letio s britanskim Kraljevskim zrakoplovnim korpusom.

Najveći mu je uspjeh što je 1928. prvi preletio Tihi ocean od Kalifornije do Queenslanda. Kada je njegov zrakoplov Southern Cross stigao u Australiju, 25.000 oduševljenih obožavaltelja je dočekalo svog heroja koga su zvali 'Smithy'. 1932. godine mu je dodijeljena titula viteza za zasluge u avijaciji.

Tragično je poginuo 1935. kad se njegov zrakoplov srušio tijekom leta iz Engleske u Australiju i nikad nije pronađen.

Sir Charles Kingsford Smith smatra se najvećim svjetskim avijatičarem, a pamti ga se i po tome što je svojim ljudima usred Depresije dao priliku da se ponose svojim pravim australskim herojem.

Drugi svjetski rat (1939-1945)

U Drugom svjetskom ratu su se Australci borili uz saveznike protiv Njemačke u Europi, Mediteranu i Sjevernoj Africi. Također su se borili i protiv Japana u Jugoistočnoj Aziji i tihooceanskom području.

U pustinjama sjeverne Afrike, dugo su odolijevali opsadi Nijemaca i Talijana u gradu Tobruku, posljednjem uporištu protiv njemačkog marša na Egipat. Osam dugih mjeseci su ti muškarci (poglavito Australci) odolijevali žestokim napadima i surovim uvjetima, živjeći u pećinama i procjepima. Odlučnost, hrabrost i humor zajedno s agresivnim taktikama njihovih zapovjednika su postali izvor inspiracije tijekom tih najtežih ratnih dana. Time su stekli vječnu slavu i naziv 'pacovi Tobruka'.

1941. godine, Japan je započeo rat u Tihom oceanu. Australski vojnici, i muškarci i žene, otišli su braniti Papuu Novu Gvineju. Tu zadaću su dobili redovni vojnici i novi regruti koji su bili vrlo slabo obučeni. Borili su se u džungli po strmoj blatnjavoj stazi poznatoj kao Kokoda Track. Australske trupe su zaustavile napredovanje Japanaca. Kao i zaljev Anzac na Galipolju, i staza Kokoda je postala mjesto hodočašća za neke Australce.

Papuanski nosač pomaže ranjenom vojniku na stazi Kokoda

1942. godine, Japanci su osvojili britansku bazu u Singapuru. Među njihovim zarobljenicima je bilo oko 15.000 australskih vojnika koji su poslani na prisilni rad na željezničkoj pruzi između Tajlanda i Burme. Tijekom izgradnje pruge, Japanci su surovo postupali s mnogim australskim vojnicima. Iako su se australski zarobljenici brinuli jedni o drugima koliko su mogli, tu je umrlo više od 2700 australskih ratnih zarobljenika.

Sir Edward 'Weary' Dunlop (1907–93)

Sir Edward 'Weary' Dunlop bio je hrabar i brižan kirurg i australski ratni heroj. Za vrijeme Drugog svjetskog rata su ga Japanci zarobili i odveli u Burmu na prisilni rad na izgradnji želježnice između Tajlanda i Burme. To je bio vrlo mukotrpan posao.

Kao zapovjednik, Weary se zalagao za svoje ljude, a kao njihov liječnik, provodio je duge sate liječeći ih. U logoru su ga mučili, ali je i dalje uporno nastavljao svoju službu.

1969. godine mu je dodijeljena titula viteza za doprinos medicini. Kad je umro, više od 10.000 ljudi se okupilo na ulicama Melbourne-a da na državnom sprovodu isprate heroja kojeg su zvali 'Kirurg željezničke pruge' (Surgeon of the Railway).

Ostali sukobi

Ubrzo nakon Drugog svjetskog rata, od 1950. do 1953. godine, australske oružane snage su u okviru multinacionalnih snaga Ujedinjenih nacija bile poslane u Južnu Koreju da je brane od komunističkih snaga sa sjevera.

Nedugo poslije toga, Australci su se pridružili Sjedinjenim Američkim Državama u pružanju podrške vladi Južnog Vijetnama protiv vijetnamskih komunističkih snaga koje su željele ponovno ujediniti zemlju. Rat u Vijetnamu je još uvijek najveći oružani sukob u kojem je Australija sudjelovala poslije Drugog svjetskog rata, a koji je trajao od 1962. do 1973. godine. Tada je to bio i najduži rat u kome je Australija sudjelovala. To sudjelovanje je prouzročilo kontraverzne reakcije i mnogi Australci su prosvjedovali na ulicama izražavajući svoje protivljenje tom sudjelovanju, a osobito regrutiranju mladih australskih muškaraca za taj rat.

Australske obrambene snage su bile uključene i u sukobe u Istočnom Timoru, Iraku, Sudanu i Afganistanu, a sudjelovale su i u mirovnim UN misijama u mnogim dijelovima svijeta, uključujući Afriku, Srednji istok, te azijsko-pacif čki region.

Dan sjećanja (Remembrance Day)

Osim svečanosti na Dan Anzaca, Dan sjećanja je također dan kad se Australci sjećaju svih onih koji su služili i poginuli u ratu. U 11 sati ujutro, 11. studenog (11. mjeseca) svake godine Australci zastanu da odaju počast žrtvama, svim onim muškarcima i ženama koji su stradavali i ginuli u ratovima i sukobima, kao i svima koji su služili vojsku. Taj dan nosimo crveni mak.

Useljavanje početkom 1900-tih godina

U razdoblju između Prvog i Drugog svjetskog rata i dalje su na snazi bili restriktivni uvjeti za ulazak u Australiju. Međutim, useljavanje ljudi, naročito muškaraca iz južne Europe, bilo je u porastu. Oni su sa sobom donijeli mnoge vještine, obrazovanje i vlastite kulturne vrijednosti. Pomogli su u Australiji razviti ruralne grane privrede i izgraditi ceste i željezničke pruge. Vješti talijanski klesari dali su značajan doprinos izgradnji naših javnih i stambenih zgrada.

Krajem 1930-tih iz Europe su počele stizati židovske izbjeglice. Oni su bježali pred opasnošću od Nacističke Njemačke. Dolazili su iz Njemačke, Austrije, Čehoslovačke, Mađarske i Poljske. Mnoge od tih izbjeglica su bile visoko obrazovane, te su dale značajan doprinos australskom ekonomskom i kulturnom životu.

Europski doseljenik stiže u Australiju

Oko 18.000 talijanskih vojnika zarobljenih u Drugom svjetskom ratu se nalazilo u logorima za ratne zarobljenike u Australiji. Iako su u logorima bili samo kratko vrijeme, s njima se postupalo pravedno i oni su naučili ponešto o zemlji i ljudima. Nakon rata mnogi su se vratili u Australiju kao doseljenici.

Posljeratne izbjeglice

Nakon rata Australija je poticala doseljavanje i iz drugih europskih zemalja kako bi povećala broj stanovnika. Milijuni ljudi pobjegli su iz Nacističke Njemačke ili se nisu mogli vratiti u svoju domovinu, jer je bila okupirana od strane Sovjetskog Saveza. Od tih raseljenih ljudi je oko 170.000 primljeno u Australiju da započnu novi život.

U Australiji je osim toga vladala nestašica radne snage. Australska vlada je u to vrijeme bila uvjerena da je za budućnost zemlje nužno povećati broj stanovnika. Odrasli zdravi doseljenici mlađi od 45 godina mogli su otputovati u Australiju za 10 funti, a njihova djeca besplatno. Međutim, nacionalnosti su još uvijek bile ograničene na one iz Britanije ili europskih zemalja.

Hidroelektrični projekt Snowy Mountains Scheme

Vlada je 1949. razradila smion plan za akumuliranje vode iz rijeke Snowy prije nego što oteče u more u istočnoj Victoriji. Te su vode preusmjerene u unutrašnjost za natapanje i za proizvodnju električne energije. To je bio ogroman projekt, a rad na njemu je trajao 25 godina.

To je najveći inženjerski projekt u Australiji. Također je i jedan od najvećih hidroelektričnih projekata na svijetu i prepoznat je kao jedno od suvremenih čuda građevinskog inženjerstva u svijetu.

Snowy Mountains Scheme se nalazi u nacionalnom parku Kosciuszko, u New South Walesu. Sastoji se od 16 velikih brana, sedam hidroelektrana, crpne stanice i 225 kilometara tunela, cjevovoda i akvadukata. Većina infrastrukture se nalazi ispod zemlje.

Projekt opskrbljuje vodom farme u unutrašnjosti New South Walesa i Victorije, što je od vitalne važnosti za poljoprivredu. Hidroelektrane sustava proizvode do 10 posto ukupne električne energije New South Walesa.

Radovi na projektu započeli su 1949., a završeni su 1974. Na projektu je radilo više od 100.000 ljudi iz više od 30 zemalja. Sedamdeset posto tih radnika bili su doseljenici. Nakon što je projekt dovršen, većina europskih radnika ostala je u Australiji, dajući značajan doprinos australskom multikulturnom društvu.

Snowy Mountains Scheme je važan simbol australskog identiteta kao nezavisne, multikulturne i sposobne zemlje.

Postupanje s Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca

1940-tih i 1950-tih godina je vlada vodila politiku asimilacije Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca. To je značilo da se Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca namjetao isti način života na koji je živjelo nestarosjedilačko stanovništvo. To nije funkcioniralo, jer oni nisu željeli izgubiti svoje tradicionalne kulture.

1960-tih godina se politika promijenila na politiku integracije. Većina muškaraca u Australiji dobila je pravo glasa 1850-tih godina, ali to se pravo glasa nije odnosilo na sve starosjedilačke narode sve do 1962. Aboridžini su integracijom dobili građanske slobode, ali od njih se još uvijek očekivalo da prihvate nestarosjedilačku australsku kulturu.

1967. godine je više od 90 posto Australaca glasovalo s 'Da' za uključivanje Aboridžina i Otočana Torresovog tjesanaca u popis stanovništva prigodom petogodišnjih popisa stanovništva i kućanstava. To je tada pokazalo kako ogromna većina Australaca želi da Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca dobiju ista prava kao i svi ostali.

To proširenje društvenih vrijednosti i žestoki prosvjedi Aboridžina su doveli do uvođenja samoodređenosti kao ključnog vodećeg principa u donošenju politike u odnosu na Aboridžine i Otočane Torresovog tjesnaca. Vlada je priznala da Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca trebaju sudjelovati u odlukama koje se tiču njihovog političkog, ekonomskog, društvenog i kulturnog razvoja.

Prosvjedi oko prava na zemlju privukli su pažnju javnosti 1960-tih godina kad je došlo do štrajka Gurindji na stočnoj postaji Wave Hill u Sjevernom Teritoriju. Aboridžinski nadglednici stoke, pod vodstvom Vincenta Lingiarija, obustavili su rad na stočnoj postaji prosvjedujući zbog plaća i radnih uvjeta. Njihove akcije utrle su put Eddieju Mabou i ostalima u borbi za starosjedilačka prava na zemlju.

Prema Zakonu o pravu Aboridžina na zemlju (Sjeverni Teritorij) iz 1976. godine, Aboridžinima su dodijeljena ogromna područja u unutrašnjosti Australije. Početkom 1990-tih, odlukom Vrhovnog suda u slučaju Mabo i *Zakona o starosjedilačkom vlasništvu iz 1993. godine* priznalo se da Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imaju pravo vlasništva nad zemljom prema vlastitim tradicionalnim zakonima i običajima.

Sve veći dio Australije je bio vraćen na temelju sudskih rješenja. U tim dijelovima se još uvijek održavaju neki vidovi tradicionalnog društva.

U svibnju 1997. je u Australskom Parlamentu iznijeto na raspravu izvješće 'Bringing them home' (Dovedimo ih kući). Izvješće je uslijedilo nakon istrage o oduzimanju velikog broja djece Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca od njihovih obitelji. Ta su djeca nazvana 'Stolen Generations' (Ukradene generacije). Nakon tog izvješća, tisuće je Australaca dalo podršku svojim starosjedilačkim Australcima marširajući zajedno s njima prvog nacionalnog dana isprike - 'Sorry Day' 1998.

Isprika Ukradenim generacijama (Apology to the Stolen Generations) (2008.)

Australski predsjednik vlade je 13. veljače 2008. u Australskom Parlamentu uputio nacionalnu ispriku Ukradenim generacijama, govoreći u ime svih Australaca. Premijer je rekao 'oprostite' zbog načina na koji se u prošlosti postupalo s Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca i također je rekao da mu je posebice žao zbog načina na koji su se oduzimala djeca Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca od njihovih roditelja.

Govor je izravno prenosila televizija i radio stanice. Tisuće Australaca se okupilo na javnim mjestima i na poslu da čuju govor isprike (Sorry). U govoru su se službeno navele nepravde iz prošlosti i ispričalo se za njih. Ovo je bio značajan korak ka zacjeljenju rana nanijetim Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca i ka osiguranju da se slične nepravde više neće ponoviti. Govor isprike je bio važan korak naprijed za sve Australce.

Zrakoplov ispisuje 'Sorry' iznad Sydneya

Neprocjenjiv doprinos Aboridžina i Otočana Torresovog tjesnaca australskom identitetu danas se prepoznaje i uveliko slavi. Mnogi Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imaju vodeće pozicije u svim sferama australskog društva, uključujući sudstvo, politiku, umjetnosti i sportove.

Albert Namatjira (1902–59)

Albert Namatjira je bio veliki australski umjetnik, pionir potpuno novog načina slikanja australskih krajolika. Kao mladić iz plemena Arrernte, Albert je pokazivao prirodni dar za slikanje. Iako nije imao gotovo nikakvo formalno obrazovanje u slikarstvu, njegovi akvareli australskog krajolika bili su vrlo popularni i brzo su se prodavali.

On i njegova supruga bili su prvi Aboridžini u Australiji koji su dobili australsko državljanstvo. To je značilo da su mogli glasovati, ulaziti u pivnice i sagraditi kuću gdje god su htjeli. Albertovo državljanstvo samo je naglasilo činjenicu da ostali Aboridžini nisu imali ta prava.

Njegov život je nestarosjedilačkim Australcima ukazao na nepravdu rasističkih zakona i doprinijeo je promjenama za Aboridžine i Otočane Torresovog tjesnaca.

Eddie Mabo (1936–92)

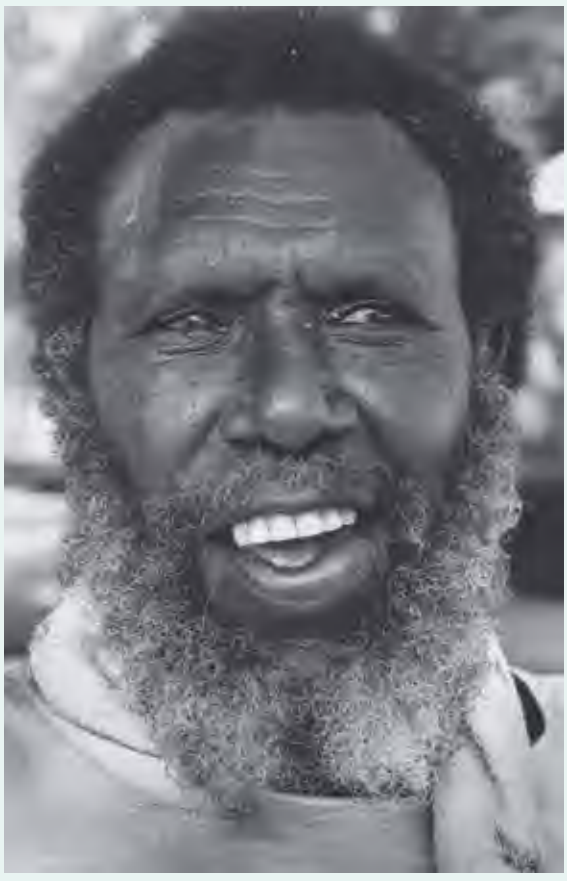
Eddie Koiki Mabo je bio aktivist i glasnogovornik za starosjedilačka prava na zemlju. Rođen je na otoku Murray, na tradicionalnoj zemlji klana Meriam u Torresovom tjesnacu.

Od najranije mladosti su ga učili koja stabla i koje stijene točno označavaju granice zemlje njegove obitelji.

Tek mnogo godina kasnije Eddie je doznao da se njegova zemlja smatra Kraljevskom zemljom (Crown land) prema australskom zakonu i da ne pripada njegovoj obitelji. Svoj je bijes pretočio u akciju i slučaj dao na sud u ime ljudi sa otoka Murray.

1992., nakon mnogo godina, Eddie je dobio parnicu na Vrhovnom sudu. Sud je u slučaju Mabo presudio da ako starosjedioci mogu dokazati da su povijesno i tradicionalno još uvijek povezani sa svojom zemljom, imaju pravo vlasništva nad tom zemljom, ukoliko već nije u tuđem vlasništvu. Nakon te sudske odluke ogromne površine zemlje vraćene su njenim prvobitnim vlasnicima.

Eddie Mabo se pamti po odvažnosti i povraćaju prava na zemlju Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca.

Multikulturna migracija

1950-tih i 1960-tih godina, nastao je pokret koji se sve više širio, a u koji su bile uključene mnoge azijske, vjerske i druge grupe koje su tražile da se ukine politika 'bijele Australije'.

Australska vlada je 1958. ukinula ispit iz diktata, a 1966. je počela selektivno primati ne-europske obrazovane migrante iz Azije. Australci su konačno posvuda prepoznali vrijednost uključivanja svih nacija u australski program useljavanja.

1973. godine je ukinuta politika 'bijele Australije' što je Australiji otvorilo put prema multikulturalizmu. Prvi put u povijesti je vlada ukinula sve rasne imigracijske kriterije. Nakon Vijetnamskog rata Australija je 1975. godine prihvatila rekordan broj izbjeglica i doseljenika uglavnom iz Vijetnama, Kine i Indije.

Od 1945. godine, milijuni ljudi su došli živjeti u Australiji, uključujući mnoge izbjeglice iz ratom zahvaćenih zemalja. Danas, australski doseljenici dolaze iz cijelog svijeta.

Australija ima aktivnu politiku uključivanja, što znači da se svaka osoba bilo koje rase, etničkog porijekla ili kulture može osjećati da pripada našem društvu. Ta politika prožima sve vidove australske kulture, uključujući i politike vlade. Uključena je i u obrazovni program od ranog djetinjstva do sveučilišta i provodi se na svakom radnom mjestu.

Pravo svakog pojedinca da se prema njemu odnosi jednako i bez diskriminacije štiti Australska komisija za ljudska prava (Australian Human Rights Commission) i vladine antidiskriminacijske ustanove u svakoj saveznoj državi i teritoriju. Rasna diskriminacija se javno osuđuje i zakon ju smatra krivičnim prijestupom.

Australija je postala multikulturno društvo sloge i prihvaćanja. To je zemlja u kojoj se doseljenici, starosjedioci i ostali rođeni u Australiji mogu osjećati slobodnima da u miru postižu svoje ciljeve.

Dr Victor Chang (1936–91)

Dr Victor Chang je bio jedan od najboljih kardiokirurga. Victor Peter Chang Yam Him je rođen u Kini 1936., a u Australiju je došao kad mu je bilo 15 godina.

Radio je u sydneyskoj bolnici St. Vincent, gdje je 1984. osnovao prvi centar za transplantaciju srca u Australiji. Victoru Changu je 1986. dodijeljena titula Companion of the Order of Australia.

Victor je bio zabrinut zbog nedovoljno donatora, pa je počeo raditi na dizajnu umjetnog srca koje je bilo skoro završeno kad je tragično poginuo 1991. godine.

Njemu u spomen osnovan je novi istraživački centar. Pamti ga se po stručnosti, optimizmu i inovaciji.

Zaključak

Ove stranice dale su vam samo letimičan uvid u našu priču o Australiji. Srdačno vas primamo među australske državljane i pozivamo da u potpunosti sudjelujete u životu naše miroljubive demoktatske zemlje.

Kao državljanin, imat ćete iste obveze i privilegije kao i svi drugi australski državljani i zauzet ćete svoje mjesto kao punopravni član australskog društva. Imat ćete zajedničku odgovornost pomagati u oblikovanju budućnosti Australije i mi se veselimo vašem aktivnom sudjelovanju u tom nacionalnom projektu.

Pojmovnik za dijelove knjižice iz kojih se ne polaže ispit

ambasador
osoba koja zastupa ili promiče neku zemlju ili aktivnost

odbor
grupa ljudi izabranih da donose odluke, na primjer o tome kako voditi kompaniju

školski internat
škola u kojoj učenici žive u školi i ne vraćaju se kući tokom cijelog školskog tromjesečja

bush
australski krajolik još uvijek u svom prirodnom stanju

stočna postaja
ogromna farma na kojoj se gaji stoka

povelja
formalna pismena izjava o pravima i dužnostima

zajednički interes
zajedničko područje interesa

regrutirani vojnik
vojnik koji nije sam odlučio da se pridruži obrambenim snagama, nego je regrutiran za vrijeme rata

Krunsko zemljište
zemljište koje pripada državi

nastavni program
nastavni predmeti i teme propisani za program obuke

bijednik
bez novaca ili načina da se dođe do novca

didgeridoo
glazbeni instrument australskih Aboridžina napravljen od dugačke šuplje grane

poštena igra
poštovanje pravila bez nepravedne prednosti; pravedno i pošteno postupanje ljudima

pali pripadnici oružanih snaga
pripadnici oružanih snaga poginuli u ratu ili bici

stvoriti
izgraditi ili kreirati

bruto domaći proizvod
vrijednost svih roba i usluga napravljenih u zemlji u godinu dana

toplotni val
jako vruće vrijeme koje traje više od dva dana zaredom

veleizdaja
teški kazneni prekršaj s pokušajem rušenja vlade

simbol
poznata i reprezentativna slika

znamenite slike starosjedilačkih umjetnika
umjetnost koja je jedinstvena i reprezentativna za Aboridžine i Otočane Torresovog tjesnaca

Starosjedilački
australski narodi Aboridžina i/ili Otočana Torresovog tjesnaca

kopnena masa
veliki dio/komad zemlje

prekretnica
važan događaj u povijesti

pravo vlasništva starosjedilačkog naroda na zemlju
tradicionalna prava koja Aboridžini i Otočani Torresovog tjesnaca imaju nad zemljom i vodom, određena unutar australskog pravnog sustava

usmena predanja
sjećanja o zbivanjima iz prošlosti koja se prenose pričanjem

pionir
jedan od prvih doseljenika, napredni doseljenik u ranim danima kolonijalnog naseljavanja

političko zastupanje
kada vas zastupa političar u parlamentu

kazna zatvora
kazna koju izriče sudac, npr. duljina zatvorske kazne za osobu koja je proglašena krivom za počinjeno krivično djelo

odrediti visinu plaće
odlučiti koliko zaposlenici moraju biti plaćeni za svoj rad

društvena reforma
poboljšavanje društvenih uvjeta postupno, a ne revolucijom

državni pogreb
pogreb kojeg plaća država iz poštovanja prema građaninu koji je dao važan doprinos naciji

utvrda od kolja
obrambeni ograđeni prostor napravljen od drvenih stupova i kolaca

nadglednici stoke
ljudi zaposleni da čuvaju stoku

štrajk
kad zaposlenici prestanu raditi kako bi, na primjer prosvjedovali protiv plaće ili radnih uvjeta

pravo glasa
pravo da se glasuje na javnim izborima

dati prisegu
biti prihvaćen u državnu službu formalnom ceremonijom

životna oblast
društvena klasa ili porijeklo, posao, položaj

Za više informacija

Australsko državljanstvo

Za više informacija o tome kako postati australski državljanin, posjetite www.citizenship.gov.au.

Australija

Više informacija o Australiji možete dobiti u lokalnoj knjižnici. Na sljedećim internetskim stranicama također možete naći korisne informacije:

- O Australiji www.australia.gov.au
- Australija ukratko www.dfat.gov.au

Programi i usluge australske vlade

Za više informacija o programima i uslugama australske vlade, posjetite www.australia.gov.au

Zastupnik u Saveznom parlamentu ili senator

Vaš lokalni zastupnik u Saveznom paramentu (federal MP) ili senator za vašu saveznu državu ili teritorij mogu vam dati razne informacije o programima i službama australske vlade.

Popis MP-a i senatora može se naći na www.aph.gov.au.

Australske vladine organizacije

Više informacija o australskim vladinim organizacijama koje se spominju u ovoj knjižici možete naći na sljedećim internetskim stranicama:

- Australske obrambene snage www.defence.gov.au
- Australska izborna komisija www.aec.gov.au
- Australska federalna policija www.afp.gov.au
- Australska komisija za ljudska prava www.humanrights.gov.au
- Australska komisija za sport www.sportaus.gov.au
- Australski porezni ured www.ato.gov.au
- Australski ratni memorijalni centar www.awm.gov.au
- Centralna banka Australije www.rba.gov.au

Nevladine organizacije

Više informacija o australskim nevladinim organizacijama koje se spominju u ovoj knjižici možete naći na sljedećim internetskim stranicama:

- Bradman Fondacija Australija www.bradman.com.au
- Hamlin Fistula www.hamlinf stula.org
- Zračna liječnička služba (Royal Flying Doctor Service of Australia) www.f yingdoctor.org.au
- Radio škola (School of the Air) www.schoolair-p.schools.nsw.edu.au
- Nadležnost za hidroelektrane u Snowy Mountains www.snowyhydro.com.au
- Fondacija Fred Hollows www.hollows.org
- UNESCO Centar svjetske baštine whc.unesco.org
- Ujedinjene nacije www.un.org
- Institut Victor Chang za kardiološka istraživanja www.victorchang.edu.au
- Volontiranje u Australiji www.volunteeringaustralia.org

Ostalo

Na sljedećim internetskim stranicama možete potražiti više informacija o sljedećim temama:

- Australski Ustav www.aph.gov.au
- Nagrada Australac godine www.australianoftheyear.org.au
- Izvješće 'Vraćamo ih kući' ('Bringing them home') www.humanrights.gov.au
- Parkovi i rezervati Commonwealtha www.environment.gov.au
- Cyber sigurnost www.esafety.gov.au
- Pomoć u slučaju obiteljskog nasilja www.respect.gov.au, www.1800respect.org.au, www.dss.gov.au/women/help-is-here-campaign
- Poznati Australci: Australski leksikon životopisa adb.anu.edu.au
- Popis prijedloga zakona trenutačno pred Parlamentom www.aph.gov.au
- Australski Parlament www.aph.gov.au
- Parlamentarni ured za obrazovanje www.peo.gov.au
- Državni blagdani www.australia.gov.au
- Rasizam humanrights.gov.au
- Isprika upućena Aboridžinima i Otočanima Torresovog tjesnaca www.australia.gov.au

Zahvale

Sljedeće fotografije nam je ustupilo Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i zaštite okoliša:

str. 50 netaknuta priroda u Tasmaniji

Sljedeće fotografije nam je ustupilo Ministarstvo unutarnjih poslova:

str. 5 Ceremonija dodjele državljanstva, Albert Hall, Canberra

str. 5 Potvrda o australskom državljanstvu

str. 11 Ceremonija pušenja, Canberra

str. 34 Obitelj na ceremoniji dodjele australskog državljanstva, Canberra

Sljedeće fotografije nam je ustupila Nacionalna pismohrana Australije (National Archives of Australia)

str. 51 Djeca na ovčarskoj farmi NSW – Radio škola (School of the Air), fotograf ja snimljena 1962. (ref: A1200:L42511)

str. 60 Dick Smith, Predsjednik uprave za civilno zrakoplovstvo (Civil Aviation Authority), 1991. (ref: A6135:K23/5/91/1)

str. 65 Zemljopisna karta Nove Holandije Abela Tasmana, 1644. (ref: A1200:L13381)

str. 68 Povijesna fotograf ja zlatne groznice u Australiji 1851. (ref: A1200:L84868)

str. 70 'Afganci' goniči deva u pustinjskoj Australiji (ref: A6180:25/5/78/62)

str. 77 Sir Edward 'Weary' Dunlop u njegovom uredu, 1986. (ref: A6180:1/9/86/12)

str. 78 Europski migranti stižu u Australiju, Talijanski radnici za sječenje šećerne trske na brodu Flaminia u Cairnsu, 1955. (ref: A12111:1/1955/4/97)

Sljedeće fotografije nam je ustupila Nacionalna knjižnica Australije:

str. 53 Portret Judith Wright, objavljen 1940-tih (ref: nla.pic-an29529596)

str. 65 Prva f ota u Sydneyskom zaljevu 27. siječnja 1788., autor John Allcot 1888–1973 (ref: nla.pic-an7891482)

str. 66 Portret Caroline Chisholm, objavio Thomas Fairland 1804–1852 (ref: nla.pic-an9193363)

str. 71 Portret Catherine Helen Spence, objavljen 1890-tih (ref: nla.pic-an14617296)

str. 74 John Simpson Kirkpatrick i njegov magarac, Galipolje, 1915. (ref: nla.pic-an24601465)

str. 76 Portret Sir Charles Edward Kingsford Smith, objavljen između 1919. i 1927. (ref: nla.pic-vn3302805)

str. 81 Portret Albert Namatjira na Hermannsburg postaji, Sjeverni Teritorij, objavio Arthur Groom 1946. ili 1947. (ref: nla.pic-an23165034)

Sljedeće fotografije nam je ustupila kompanija iStock:

Naslovna Cvjetovi mimoze u proljeće, ©iStockphoto.com/ST-art (ref: 1135566007)

str. 6 Klokan majka i beba u zaljevu Lucky, Zapadna Australija, ©iStockphoto.com/NeoPhoto (ref: 1142608453)

str. 9 Jezero Hume, Victoria, ©iStockphoto.com/tsvibrav (ref: 675826394)

str. 15 Australski crni opal, ©iStockphoto.com/Alicat (ref: 173691056)

str. 17 Australska zastava, ©iStockphoto.com/davidf (ref: 471630390)

str. 19 Multietnička skupina učenica osnovne škole, ©iStockphoto.com/FatCamera (ref: 877714382)

str. 23 Australski Parlament, Canberra, ©iStockphoto.com/felixR (ref: 157193181)

str. 33 Skupina ljudi, ©iStockphoto.com/davidf (ref: 913541808)

str. 36 Sudački čekić i vaga pravde, ©iStockphoto.com/studiocasper (ref: 1004781908)

str. 37 Miješana skupina, ©iStockphoto.com/SolStock (ref: 1203934273)

str. 39 Vatra u Green Wattle Creek-u NSW, Australija, prosinac 2019., ©iStockphoto.com PetarBelobrajdic (ref: 1198579743)

str. 47 Rukom bojeni didgeridoo instrumenti, ©iStockphoto.com/lore (ref: 185011099)

str. 48 Plaža Bondi, Sydney, ©iStockphoto.com/Edd Westmacott (ref: 91095176)

str. 49 Sydneyska opera, New South Wales, ©iStockphoto.com/slowstep (ref: 607986870)

str. 50 Nacionalni park Uluru-Kata Tjuta, Sjeverni Teritorij, ©iStockphoto.com/bennymarty (ref: 1184425004)

str. 63 Uluru, Sjeverni Teritorij, ©iStockphoto.com/simonbradf eld (ref: :539027478)

str. 64 Aboridžinska umjetnost na stijeni – riba saratoga, ©iStockphoto.com/Alpen Gluehen (ref: 2761924)

str. 75 Zidovi Australskog ratnog memorijalnog centra, Canberra, ©iStockphoto.com/ Matt Palmer (ref: 1125736631)

Sljedeće fotografije nam je ustupila kompanija Shutterstock:

str. 7 Starosjedilački plesači na festivalu Homeground, Sydney ©shutterstock.com/PomInOz (ref: 345113882)

str. 21 Glasač, ©shutterstock.com/Nils Versemann (ref: 446229916)

str. 31 Vrhovni sud Australije, ©shutterstock.com/Greg Brave (ref: 1051621895)

Sve ostale slike su nam ustupile sljedeće organizacije i osobe:

str. 24 Ustav Australskog Commonwealtha iz 1900. godine: Originalna kopija iz javne pismohrane, fotograf ju nam je ustupila Zbirka darova, Umjetnička kolekcija Parlamenta, Ministarstvo parlamentarnih usluga, Canberra ACT

str. 40 Otoci Heard i McDonald, fotograf ju nam je ustupio Australski antarktički odsjek © Commonwealth of Australia, fotograf L. E. Large (ref:1892A2)

str. 52 Sir Donald Bradman, sliku nam je ustupio Muzej kriketa Bradman. Sir Donald Bradman nosi svoju australsku kapu za kriket za vrijeme australske sezone 1931-32.

str. 54 Dr Fiona Wood, sliku nam je ustupio Nacionalni savjet za proslavu Dana Australije (National Australia Day Council)

str. 55 Profesor Fred Hollows, fotograf ju nam je ustupila Fondacija Fred Hollows, fotograf Frank Violi

str. 56 Dr James Muecke, sliku nam je ustupila organizacija za dodjelu nagrade Australac/Australka godine (Australian of the Year Awards)

str. 56 Profesorica Michelle Simmons, sliku nam je ustupio Nacionalni savjet za proslavu Dana Australije (National Australia Day Council)

str. 61 Dr Catherine Hamlin AC, fotograf ju nam je ustupio Fond Hamlin Fistula Relief and Aid

str. 71 Lord Lamington se obraća narodu na proslavi Dana federacije u Brisbanu, 1901. godine, fotograf ju nam je ustupila Državna knjižnica Queenslanda, fotograf H.W. Mobsby (ref: 47417)

str. 72 Edith Cowan, sliku nam je ustupio Nacionalni muzej Australije (National Museum of Australia)

str. 73 Dorothea Mackellar, sliku nam je ustupila Državna knjižnica Novog Južnog Velsa (State Library of NSW)

str. 76 Narodna kuhinja, fotograf ju nam je ustupila Državna knjižnica New South Walesa (Knjižnica Mitchell). Školska djeca stoje u redu za besplatni tanjur juhe i krišku kruha, Državna škola Belmore North, NSW, 2. kolovoza 1934., fotograf Sam Hood (ref: H&A 4368)

str. 77 Ranjeni vojnik na stazi Kokoda, fotograf ju nam je ustupio Australski ratni memorijalni centar (ref: 014028)

str. 81 Eddie Mabo, slika reproducirana uz dozvolu Bernite i Gail Mabo

str. 82 Dr Victor Chang, fotograf ju nam je ustupio Institut za kardiološka istraživanja Victor Chang

Bilješke

